

Asia: VN/22967/2024

Lausuntopyyntö hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi opintotukilain ja yleisestä asumistuesta annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään.

Hallitus on esittänyt muutoksia opintotukilakiin ja yleisestä asumistuesta annettuun lakiin, joilla pyritään sopeuttamaan valtiontaloutta ja vähentämään opiskelijoiden asumisesta aiheutuvia menoja. Muutosten tavoitteena on siirtää muut kuin lasta huoltavat opiskelijat takaisin opintotuen asumislisän piiriin 1.8.2025 alkaen, korvaten näin osittain yleisen asumistuen.

Esityksessä huomioidaan alueelliset erot asumiskustannuksissa kuntaryhmittäisten enimmäisasumismenorajojen avulla. Tämä on tärkeää, sillä asumismenot vaihtelevat merkittävästi eri puolilla Suomea. Opintotuen asumislisän indeksisidonnaisuus on positiivinen muutos, koska se varmistaa, että tuet mukautuvat tuleviin kustannusmuutoksiin. Esityksen tavoitteena on myös tukea opiskelijoiden täysipäiväistä opiskelua, mikä on tärkeää opiskeluaikojen lyhentämiseksi ja opintojen tehokkuuden parantamiseksi.

Esityksessä todetaan, että asumislisä on yleistä asumistukea pienempi, mikä johtaisi merkittävään tulojen laskuun suurelle osalle opiskelijoista. Arvioiden mukaan noin 140 000 opiskelijan tuki pienenee vähintään 300 eurolla vuodessa, ja 100 000 opiskelijan tuki pienenee yli 700 eurolla vuodessa. Tämä voi lisätä toimeentulotuen tarvetta, mikä osittain kumoaa tavoitellut säästöt.

Esityksessä mainitaan, että yksin asuvat opiskelijat, erityisesti korkeilla asumismenoilla varustetuilla alueilla, kärsivät eniten muutoksesta. Tämä voi johtaa opiskelijoiden paineisiin muuttaa edullisempiin, mutta mahdollisesti kauempana opiskelupaikasta sijaitseviin asuntoihin, mikä vaikeuttaa opiskelun ja muun elämän yhteensovittamista. Lisäksi järjestelmällä saattaa olla aluepoliittisia vaikutuksia. Muutokset saattavat kannustaa hakeutumaan opiskelemaan suurimpien kasvukeskusten ulkopuolelle halvemman asumisen perässä. Muutokset voivat myös johtaa siihen, että opiskelijat joutuvat tekemään enemmän töitä kattaakseen asumismenonsa, mikä voi pidentää

opiskeluaikoja ja vähentää täysipäiväistä opiskelua. Tämä voi olla ristiriidassa esityksen tavoitteen kanssa.

Esitys lisää Kansaneläkelaitoksen hallinnollista taakkaa, koska muutokset vaativat tietojärjestelmiin, ohjeisiin ja asiakaspalveluun merkittäviä päivityksiä. Myös yleiseen asumistukeen kohdistuvien valitusten määrän arvioidaan kasvavan, mikä lisää viranomaisten työtaakkaa.

Esityksen vaikutuksia opiskelijoiden toimeentuloon ja opiskeluaikoihin tulee seurata tarkasti, jotta voidaan varmistaa, ettei muutos johda opiskelijoiden taloudelliseen ahdinkoon tai opintojen viivästymiseen. On tärkeää harkita vaihtoehtoja tai lisätukea erityisesti yksin asuville opiskelijoille ja korkean vuokratason alueilla asuville, jotta heidän taloudellinen tilanteensa ei merkittävästi heikenny, esimerkiksi tukemalla edullisten asumismuotojen saatavuutta näillä alueilla. Yhteenvetona hallituksen esitys pyrkii saavuttamaan merkittäviä säästöjä, mutta sillä on riski heikentää opiskelijoiden toimeentuloa ja opiskelumahdollisuuksia erityisesti yksin asuvien kohdalla.

Hjelt Jan
Työ- ja elinkeinoministeriö

Lehto Jani
Työ- ja elinkeinoministeriö